

عنوان مقاله:

واکاوای فراز و فرود قدرت سیاسی ملوک نیشابور (۵۸۳-۵۴۸ق)

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 9، شماره 32 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسندگان:

محسن مومنی - استادیار گروه تاریخ دانشگاه ارومیه

محسن مرسلپور - دانشیار تاریخ و عضو هیات علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان

خلاصه مقاله:

مرگ سنجر تفرق قدرت و قلمرو را در خراسان در پی داشت. موید آی ایه از قدرتمندترین سرداران سلطان سنجر بود که در تحولات اواخر زندگی سلطان نقش برجسته‌ای داشت. وی در دوره‌ی اسارت سنجر تلاش نمود در کنار مقابله با غزها، جایگاه مناسبی را به عنوان یکی از مدعیان قدرت به دست آورد. تکاپوهای موید معارض با گسترش طلبی خوارزمشاهیان، غوریان و سلجوقیان عراق بود. پژوهش حاضر با روش و رویکرد توصیفی-تحلیلی و با بهره‌گیری از منابع دست اول به دنبال بررسی این موضوع است که چرا ملوک نیشابور موفق نشدند از خلاء قدرت ناشی از مرگ سنجر برای تثبیت حاکمیت خود استفاده نمایند؟ یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد موید آی ایه فاقد مشروعیت لازم برای حکومت بر خراسان بود و قدرت فزاینده خوارزمشاهیان عامل اصلی در عدم موفقیت ملوک نیشابور بوده است. موید و جانشینانش موفق نگردیدند قلمرو و حاکمیت مستقلی برای خود ایجاد نمایند و تنها توانستند ویرانگری‌های غزها را کاهش دهند؛ هرچند بعدها قربانی قدرت رو به تزاید خوارزمشاهیان شدند. به نظر می‌رسد تحولات این دوره را بتوان به عنوان پیشینه‌ای برای حملات ویرانگر مغول و وادادگی فرهنگی شرق ایران طی قرن بعد در نظر گرفت.

کلمات کلیدی:

خراسان، نیشابور، سلطان سنجر، موید آی ایه، طغانشاه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030408>

